

Datum
2020-06-11

Beteckning
Dnr 7629-2018
Handläggare
Diana Lagercrantz, 010-118 30 24

Kammarrätten i Göteborg

Klagande Allmänna ombudet för socialförsäkringen, 103 51 Stockholm

Motpart Jonathan Samuelsson, 19840103-4833

Överklagat avgörande Förvaltningsrättens i Göteborg dom den 20 april 2020 mål nr 6420-18

Saken Återställande av föräldrapenningdagar

KAMMARRÄTTEN I
GÖTEBORG
Avdelning 3

INKOM: 2020-06-12
MÅLNR: 3683-20
AKTBIL: 1

Yrkande

Allmänna ombudet yrkar att kammarrätten beviljar prövningstillstånd i målet och upphäver underinstansernas avgöranden och förordnar att de 18 respektive 281 föräldrapenningdagar, som Jonathan Samuelsson tagit ut och även fått ersättning för, ska återställas till respektive barns föräldrapenningpott.

Frågan i målet

Frågan i målet är om Försäkringskassan ska återställa felaktigt utbetalda föräldrapenningdagar till den försäkrade även i de fall då det felaktigt utbetalda beloppet inte ska betalas tillbaka.

Skäl för prövningstillstånd

Föräldrapenning har under flera år varit den förmån som svarat för störst andel av Försäkringskassans utbetalningar på området familjeförmåner. På motsvarande sätt utgör ärenden gällande föräldrapenning en stor grupp inom Försäkringskassans ärenden om återbetalning. Under perioden april 2019 – maj 2020 ställdes återkrav gällande felaktigt utbetald föräldrapenning om sammanlagt ca 122 miljoner kr i över 20 000 ärenden, enligt uppgifter hämtade från Försäkringskassans statistikportal (se bilaga 1). I flertalet av dessa ärenden torde det ha varit aktuellt med återställande av föräldrapenningdagar. Frågan om återställande av föräldrapenningdagar i återbetalningsärenden har således potentiellt stor betydelse för många försäkrade. Hanteringen av återbetalningsärenden är även av vikt för allmänhetens tilltro till socialförsäkringssystemen.

Det saknas uttryckliga bestämmelser i socialförsäkringsbalken (SFB) om återställande av felaktigt utbetalda föräldrapenningdagar, vilket innebär att det saknas ett uttryckligt lagstöd för att återföra redan utbetalda dagar. Om dagarna återförs medför det att en förälder kan ta ut fler föräldrapenningdagar än vad som följer av lag (se 12 kap. 12 § SFB). Å andra sidan torde Försäkringskassan, i brist på en reglering i lag, vara oförhindrad att återföra dagarna.

Föräldrapenningdagarna är genom lag begränsade till ett visst antal per barn. Det innebär att dagarna bör ses som knutna till barnet snarare än till en specifik förälder. Om dagarna återförs så innebär det att rätten till antalet dagar per barn upprätthålls. Systematiken kan sägas tala för att dagarna bör återföras, medan ett sådant förfarande framstår som mer tveksamt ur ett annat perspektiv.

Allmänna ombudet har under flera år drivit frågan om återställande av föräldrapenningdagar i samband med återbetalning av föräldrapenning. Försäkringskassans beslut gällande detta har överklagats till förvaltningsrätterna i bland annat Umeå, Härnösand, Falun, Uppsala, Stockholm och Göteborg. I flera ärenden har förvaltningsrätterna bifallit allmänna ombudets yrkanden och förordnat att Försäkringskassan inte ska återföra föräldrapenningdagar vid felaktig utbetalning av föräldrapenning. Förvaltningsrätternas bifall har medfört att målen inte drivits vidare till kammarrätt. Ett renodlat ärende kunde dock föras vidare till Kammarrätten i Sundsvall (mål nr 202-18). Kammarrätten uttalade i det målet att när Försäkringskassan beslutat att inte återkräva den felaktigt utbetalda ersättningen, är det inte rimligt att en enskild även ska få de redan uttagna ersättningsdagarna återställda för att vid ett senare tillfälle kunna ta ut ersättningsdagarna på nytt. Försäkringskassans normering, som innebär att föräldrapenningdagarna återförs oavsett om ersättningen krävs tillbaka eller inte, har inte förändrats efter Kammarrättens i Sundsvall ovan nämnda dom. Därför behövs vägledande avgöranden från flera kammarrätter beträffande denna fråga.

Vid kontakter med Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen samt Sveriges A-kassor, har allmänna ombudet uppmärksamats på att ersättningsdagar återförs till den enskilde på ett liknande sätt vid återbetalningar inom arbetslöshetsförsäkringen (se bilaga 2). Ett kammarrättsavgörande om återställande av föräldrapenningdagar kan därför vara av betydelse även för tillämpningen inom arbetslöshetsförsäkringen.

Sammanfattningsvis är det av vikt för ledning av rättstillämpningen att kammarrätten prövar målet.

Grunder

Frågan om återställande av föräldrapenningdagar i samband med återbetalning är komplex. Det finns argument för såväl Försäkringskassans inställning som för den inställning som allmänna ombudet framförde i sitt överklagande till förvaltningsrätten.

Allmänna ombudet uppfattar Försäkringskassans normering som en tanke om att symmetri ska råda inom en förmån vid återbetalning. När en förmån har utbetalats felaktigt, åligger det Försäkringskassan att utreda detta och ta ställning till en eventuell återbetalning. Då en försäkrad bedöms vara återbetalningsskyldig, ska den försäkrade återbetala vad som felaktigt har utgått till hen, samtidigt som Försäkringskassan återställer föräldrapenningdagarna till barnets pott. Om båda prestationerna återgår i lika omfattning, blir situationen som om den felaktiga utbetalningen aldrig hade skett. Den försäkrades rätt till föräldrapenningdagarna har inte påverkats av den felaktiga utbetalningen.

I de ärenden då prestationerna inte återgår symmetriskt, uppkommer en situation där den försäkrade återfår föräldrapenningdagar i en omfattning som inte motsvarar den ersättning som hen har betalat tillbaka. Detta blir särskilt tydligt när eftergift med återbetalningen beviljas för hela eller delar av det felaktigt utbetalda beloppet. Frågan är vad som bör väga tyngst – att den försäkrades rätt till föräldrapenning inte inskränks på grund av den felaktiga återbetalningen eller att symmetri råder mellan de återburna prestationerna?

Det framstår som problematiskt att ha ett system där fler föräldrapenningdagar kan komma att utgå än vad som följer av lag. Även det förhållandet att det endast är de föräldrar som krävts på återbetalning av dagar som får tillgång till extra föräldrapenningdagar kan framstå som ett systemfel.

Ytterligare en dimension av frågan är den andra förälderns rätt till föräldrapenning för det gemensamma barnet. En mindre del av barnets pott med föräldrapenningdagar är reserverade för en specifik förälder, medan den större andelen dagar kan fördelas fritt mellan de båda föräldrarna. Om föräldrapenningdagarna inte återförs efter en felaktig utbetalning inskränks den andra förälderns möjlighet att ta ut föräldrapenning för barnet.

Slutligen bör man beakta värdet av en enhetlig hantering vad gäller återställande av föräldrapenningdagar i samband med återbetalning. Försäkringskassans tillämpning, där föräldrapenningdagarna återställs i alla ärenden, har onekligen fördelen att vara förutsägbar. Att Försäkringskassan väljer att återställa rätten till dagarna som svarar mot den felaktigt utbetalda föräldrapenningen framstår som konsekvent. Ersättningen borde inte ha betalats ut och dagarna med föräldrapenning borde därför inte ha räknats av från barnets pott. Försäkringskassans agerande innebär att felet rättas till.

Sammanfattning

Allmänna ombudet anser att det finns stöd för att föräldrapenningdagarna ska återställas, eftersom det inte finns några begränsningar om själva återställandet i lag och att återställande av dagar också bör hanteras på ett konsekvent och förutsägbart sätt i alla slags ärenden gällande återbetalning av föräldrapenning.

Essa Malmqvist
Allmänna ombudet

Bilagor:

1. Utdrag ur Försäkringskassans statistikportal, gällande ärenden om återbetalning fördelat på förmån.
2. Utdrag ur Sveriges A-kassors handläggarstöd för återkrav, version 1.0, upprättat 2020-03-27.

Tacksam om domen och andra handlingar från domstolen skickas till allmänna ombudet på följande mejladress: allmannaombudet@forsakringskassan.se

Bilaga 1

Återkrav
Rapport-ID: 10640
Information om innehållet i rapporten
Information om hur du använder rapporten

År Månad 2020 05 2020 04; ▼

Orsakad av -Välj värde- ▼

Anledning -Välj värde- ▼

Förmån Aktivitetsstöd & I ▼

Avdelning -Välj värde- ▼

VO -Välj värde- ▼

Kontor -Välj värde- ▼

Kon -Välj värde- ▼

Födelsestid % ▼

Använd Återsätt ▼

Datum för uppdatering 2020-05-22

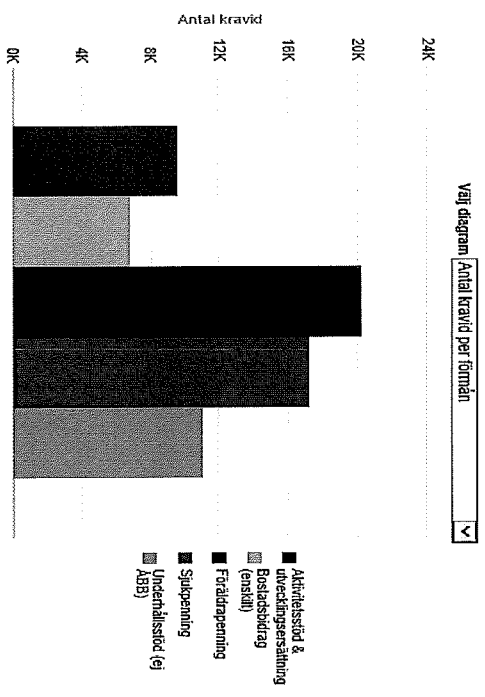
Visa urval

Välj rader Förmån ▼

Välj kolumner Orsakad av ▼

Förmån	Annan aktör		Försäkringskassan		Kund		Antal kravid	Slutkrav, belopp
	Antal	Slutkrav, belopp	Antal	Slutkrav, belopp	Antal	Slutkrav, belopp		
Undanhållsstöd (ej ÅB)	200	594 534	1 385	6 249 713	9 411	67 545 237	10 996	74 389 484
Slutpenning	478	1 622 685	7 509	37 380 737	9 187	98 031 985	17 174	137 035 407
Föräldrapenning	116	474 338	4 189	12 988 708	15 873	108 569 229	20 178	122 032 275
Bostadsbidrag (enskit)	41	228 313	1 174	3 222 405	5 589	54 969 679	6 784	58 420 397
Aktivitetsstöd & utvecklingsstämning	4 945	17 538 370	2 639	8 880 033	1 941	38 887 396	9 525	65 305 799

Skriv ut - Exportera

SVERIGES A-KASSOR

Om a-kassan, vid tillämpningen av återbetalningsregeln, finner att medlemmen varken har förorsakat den felaktiga utbetalningen eller bort inse att hen inte hade rätt till det utbetalade beloppet, är hen inte skyldig att betala tillbaka ersättningen. Medlemmen är då i god tro, se vidare nedan.

2.4.2 God tro – ingen återbetalningsskyldighet

Om den sökande inte är återbetalningsskyldig på grund av att hen på något vis orsakat den felaktiga ersättningen och har mottagit den felaktiga ersättningen i god tro, är det inte aktuellt med återkrav. God tro innebär att medlemmen inte insett eller skäligen bort inse att ersättningen utgått obehörigen eller med för högt belopp.

Ett beslut om god tro betyder att ersättningen var felaktig men att den sökande inte behöver betala tillbaka. Ersättningsdagarna läggs tillbaka till ersättningsperioden som vid ett ”vanligt” återkrav, även fast den sökande inte behöver återbetala något.

PRAXIS RegR

Ersättningen var rätt vid utbetalningstillfället – ej återkrav

Frågan i målet var om den sökande var återbetalningsskyldig för utbetalad ersättning från a-kassan. Försäkringskassan beslutade att dra in hens sjukpenning, eftersom hens arbetsförmåga inte ansågs vara nedsatt i tillräcklig omfattning. Sökanden anmälde sig på arbetsförmedlingen och beviljades därefter ersättning. Hen begärde också omprövning av Försäkringskassans beslut, vilket ledde till att Försäkringskassan ändrade sitt tidigare beslut och betalade ut sjukpenning retroaktivt, utan att samordna den med den ersättning som betalats ut.

Regeringsrätten fann att ett grundläggande villkor för att en person ska ha rätt till ersättning från a-kassan är att denne är arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete i en viss omfattning. Genom Försäkringskassans omprövningsbeslut fastslogs att den sökande inte hade uppfyllt detta krav under den period som hon erhållit ersättning från a-kassan. Hen hade således fått ersättning felaktigt. Vid utbetalningstillfällena gällde dock Försäkringskassans tidigare beslut, enligt vilket den sökande bedömts som arbetsför. Vid sådant förhållande kunde hen inte anses ha skäligen bort inse att hon inte hade rätt till ersättning från a-kassan. Den omständigheten att det var den sökande själv som hade begärt omprövning av Försäkringskassans beslut föranledde ingen annan bedömning. Regeringsrätten fann således att den sökande inte var återbetalningsskyldig. RegR mål nr 3296-05

Domar från KamR

God tro

Systemfel hos a-kassan

Frågan i målet gällde om sökanden var återbetalningsskyldig för felaktigt utbetalad ersättning. Sökanden hade deklarerat sina tidsrapporter för ansökan om ersättning på ett korrekt sätt. Denne hade dock ändå fått ersättning med fem dagar för mycket. Kammarrätten ansåg att medlemmen under de i målet aktuella perioderna hade